

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для самостійної роботи з дисципліни

«ЕКОНОМІКА ТОРГІВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

(для здобувачів вищої освіти, що навчаються за спеціальністю 076

«Підприємництво та торгівля»)

(Електронне видання)

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри

економіки і підприємництва

Протокол № 9 від 08.02.2024р.

Київ 2024

УДК 339.18(075.8)

Методичні вказівки для самостійної роботи з дисципліни «Економіка торгівельної діяльності» (для здобувачів вищої освіти, що навчаються за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля») (Електронне видання)/ уклад. Вахлакова В.В., М. В. Плетньов – Київ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2024. – с. 25

Методичне видання спрямоване на вивчення і засвоєння здобувачами вищої освіти самостійно та на підставі лекційного матеріалу теоретичних основ і практичних знань з дисципліни «Економіка торговельної діяльності», аналізу законодавства України, стимулювання активної позиції учасників торгівельної діяльності до вирішення теоретичних та практичних проблем підприємств торгівлі. Методичні вказівки для самостійної роботи містять тематичний план, тематику рефератів, вказівки до написання рефератів та список рекомендованих джерел інформації.

Методичні матеріали розраховані на здобувачів вищої освіти

Укладачі	В.В. Вахлакова, к.е.н.,доц., М.В. Плетньов к.е.н.,доц.
Відповідальний за випуск	І.М. Семененко, зав. кафедри економіки і підприємництва
Рецензент	Хандій О.О., проф. кафедри публічного управління, менеджменту та маркетингу

Зміст

Вступ	
Програма дисципліни	7
Рекомендації до написання рефератів	19
Перелік тем для написання рефератів	20
Перелік літературних джерел	23

Вступ

Ринкова система господарювання, яка формується в Україні, обумовлює зміну форм та методів управління галузевим господарюванням. Вона вимагає нових кадрів для визначення місця та ролі кожної галузі господарювання в народногосподарському комплексі. У перехідний період виникають і отримують розвиток принципово нові організаційні форми господарювання, радикально змінюється система економічних відносин з державою, власниками, окремими галузями.

У нашому курсі галузева економічна наука розглядається як навчальна дисципліна, мета якої полягає у формуванні в студентів сучасного економічного мислення про торгівлю, глибокого комплексного розуміння місця і ролі торгівлі у відтворювальних процесах господарсько-фінансової діяльності; баченні сучасних проблем розвитку економіки торгівлі та опануванні навичками грамотного розв'язання наявних проблем.

Одним із вирішальних факторів складного процесу побудови соціально орієнтованої ринкової економіки є підготовка висококваліфікованих фахівців для роботи у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності. У сучасних ринкових умовах активна комерційна діяльність є запорукою успішного функціонування підприємства (організації) на ринку, оскільки фаза виробництва вважається завершеною тільки після реалізації виготовленої продукції та отримання грошової виручки за продані товари.

Таким чином, комерційні функції стають тим самим постійним об'єктом праці та уваги управлінських служб по всьому ланцюжку просування товару – від виробництва до продажу кінцевому споживачеві. У зв'язку з посиленням ролі комерції у досягненні високої конкурентоспроможності вітчизняних суб'єктів господарювання різко зросли вимоги до рівня професійної підготовки фахівців для здійснення комерційних операцій. Мета дисципліни «Економіка торгівельної діяльності» – формування у здобувачів системи знань про сутність та зміст торгівельної діяльності на ринку товарів народного

споживання, дослідження процесів та явищ розвитку організацій торгівлі, що реалізують товари народного споживання, економічне обґрунтування ефективності їх функціонування.

Завдання дисципліни

вивчити:

– теоретичні аспекти економіки торгівлі, важливі економічні категорії та поняття;

– форми прояву та використання економічних законів ринкового господарства у діяльності торгівельної організації для прийняття ефективних господарських рішень з опорою на економічні методи управління;

– принципи, методи, технологію аналізу та планування торговельної діяльності в умовах розвитку ринкових відносин;

– методи та методичку аналізу, прогнозування та планування показників торговельно-фінансової діяльності та оцінки її результатів;

– організацію ефективної системи управління фінансовими ресурсами та фінансового планування в ринковій економіці та забезпечення на цій основі постійної платоспроможності торговельного підприємства.

Це досягається за допомогою:

– використання сучасних педагогічних методик і технологій, що сприяють самостійному пошуку здобувачами знань та освоєнню досвіду вирішення різноманітних завдань;

- використання сучасних інформаційних технологій для супроводу навчального процесу;

- реалізація керованої самостійної роботи здобувачів.

Самостійна робота здобувачів організується відповідно до нормативних вимог і включає підготовку контрольних завдань, роботу з літературою, написання рефератів, проведення досліджень та інші види.

В результаті вивчення дисципліни здобувачі повинні знати:

- законодавчу базу, що регулює діяльність органів цій торгівлі, та господарський механізм їх функціонування;

- методи та методику аналізу, прогнозування, планування показників торговельної діяльності;

- резерви та шляхи зниження витрат, збільшення доходів та прибутку, прискорення оборотності оборотного капіталу;

- методи аналізу та оцінки ефективності використання ресурсного потенціалу торгової організації;

- шляхи поліпшення фінансового стану торгової організації;

- методи оцінки економічної та соціальної ефективності організації торгівлі;

вміти:

- аналізувати та прогнозувати попит та пропозицію товарів;

- проводити аналіз купівельних фондів населення;

- аналізувати роздрібний та оптовий товарообіг;

- визначити стан матеріально-технічної бази торгової організації; - аналізувати трудові ресурси організації;

- складати звіти про підсумки торгово-господарської діяльності та писати пояснювальні записки за результатами аналізу та прогнозування.

Програма дисципліни

Тема 1. Ринок споживчих товарів та послуг, роль торгівлі у забезпеченні його розвитку

Характеристика споживчого ринку як економічної категорії та структурованої частини економіки. Види товарних ринків за різними ознаками. Пропозиція споживчих товарів: особливості, джерела та механізм формування товарних ресурсів. Споживчий попит як форма прояву потреби та елемент ринку. Поняття кон'юнктури ринку та методичні засади її оцінки. Конкуренція на споживчому ринку: чинники, що її обумовлюють, методи оцінки рівня конкуренції. Інфраструктура споживчого ринку, її специфіка та роль у забезпеченні його розвитку. Роль торгівлі в забезпеченні розвитку споживчого ринку.

Питання для самоконтролю за темою 1

1. Умови зародження ринкових відносин.
2. Що є об'єктами споживчого ринку становлять?
3. Що відносять до основних функцій споживчого ринку?
4. Визначте сутність попиту.
5. Що таке пропозиція?
6. Який закон розкриває взаємозв'язок попиту і цін?
7. За якими цінами продаються товари і послуги, коли попит перевищує пропозицію?
8. У чому полягає сутність закону попиту і пропозиції?
9. Чим може бути викликано падіння попиту на товар?
10. Що є причиною конкуренції між товаровиробниками?

Тема 2. Природа торгівлі як сфери обігу та виду економічної діяльності, її роль у забезпеченні суспільного розвитку

Економічні передумови виникнення та розвитку торгівлі як сфери обігу. Функції торгівлі як сфери обігу. Місце та роль торгівлі в економіці та на споживчому ринку. Форми організації та види торгівлі на сучасному етапі. Функції торгівлі як галузі народного господарства. Сутність, особливості, види та класифікація послуг в торгівлі.

Питання для самоконтролю за темою 2

1. Що таке товарообіг?
2. Форми товарообігу.
3. Дайте визначення товарообігу.
4. Що таке торгівля?
5. Дайте визначення товару.
6. Визначте внутрішні характеристики торгівлі.
7. Визначте зовнішні характеристики торгівлі.
8. Функції торгівлі.
9. Основні тенденції розвитку торгівлі .

Тема 3. Економічна характеристика оптової торгівлі

Сутність та види оптової торгівлі. Її основні та допоміжні функції. Характеристика окремих типів оптових посередників. Особливості біржової торгівлі як форми організації оптового ринку. Збутова діяльність товаровиробників. Фірмова торгівля. Особливості формування оптових цін

Питання для самоконтролю за темою 3

1. Дайте визначення оптового товарообігу.
2. Вкажіть види оптових організацій за територіальною ознакою.
3. Назвіть фактори необхідності існування оптової ланки.
4. Яка вартість товарів включається до обсягу оптового товару?
5. Що не включається до обсягу оптового товарообігу?

Тема 4. Економічна характеристика роздрібної торгівлі

Роздрібна торгівля, її сутність та призначення. Види та функції роздрібної торгівлі. Послуги у роздрібній торгівлі, їх класифікація

Питання для самоконтролю за темою 4

1. Дайте визначення роздрібного товарообігу.
2. Що стосується групи інтенсивних чинників впливу товарообігу?
3. Що стосується чинників впливу довкілля розмір роздрібного товарообігу?
4. Що стосується чинників впливу внутрішнього середовища розмір роздрібного товарообігу?
5. Що входить у роздрібний товарообіг?
6. Що не входить у роздрібний товарообіг?

Тема 5. Економічна характеристика зовнішньої торгівлі

Поняття, роль та форми зовнішньої торгівлі. Економічний механізм здійснення зовнішньої торгівлі. Фактори, що визначають тенденції та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі. Стан та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі України.

Питання для самоконтролю за темою 5

1. Що уявляє собою зовнішня торгівля?
2. Назвіть об'єкти комерційної діяльності на міжнародному ринку.
3. Дайте визначення товарним біржам.
4. Хто укладає угоди на біржах?
5. Як називаються строкові реальні угоди?
6. Що означає термін «ф'ючерси»?
7. На реалізації чого спеціалізуються аукціони?
8. Що є показником результативності зовнішньої торгівлі?
9. В якому випадку торговий баланс є активним?

Тема 6. Суб'єкти торговельної діяльності та організаційно-економічні умови їх діяльності

Типологія суб'єктів торговельної діяльності за різними класифікаційними ознаками. Особливості створення та економічні засади функціонування торговельних підприємств в Україні. Права та обов'язки суб'єктів торговельної діяльності. Економічні умови функціонування торговельних підприємств. Напрями та види діяльності торговельного підприємства.

Питання для самоконтролю за темою 6

1. Чим характеризується торгово-технологічна структура внутрішнього середовища торгового підприємства?
2. Що включає внутрішнє середовище торгової організації?
3. Яка головна ціль торгового підприємства?
4. Які чинники зовнішнього середовища оказують пряму дію на торгову фірму?
5. Як називаються об'єднання декількох громадян і (або) юридичних осіб, створених згідно законодавству України для самостійної господарської діяльності, в рамках якої кожний несе відповідальність за зобов'язаннями товариства в межах свого паю- внеску, відображеного в сукупній номінальній вартості, що належать йому акцій?
6. Як називається торгівля, що виконується шляхом поштового відправлення?
7. Який інструмент економічного управління торгової фірми використовується для підвищення ефективності роботи торгового суб'єкта і зниження ризиків?
8. Як визначити торгову надбавку для торгового підприємства?
9. В чому полягає сутність комерційного розрахунку?
10. Визначте, який із перелічених нижче критеріїв згідно з діючим законодавством України використовується для віднесення підприємства до малого.

11. Що є найважливішими вимогами до діяльності підприємств торгівлі та ресторанного господарства в ринкових умовах?

12. З чого починається діяльність підприємств торгівлі з реалізації товарів?

13. Назвіть елемент системи торговельного обслуговування, що формує тип магазину та визначає зміст основних і допоміжних технологічних процесів.

14. Що відносять до Державне регулювання за умов ринкової економіки?

15. Чим обумовлена необхідність втручання держави в економіку?

Тема 7. Товарообіг торговельного підприємства

Сутність та значення товарообороту підприємства як показника господарської діяльності торговельного підприємства. Показники, що характеризують товарооборот торговельного підприємства. Аналіз його обсягу та структури. Оцінка критичних обсягів діяльності торговельного підприємства. Планування обсягу та структури товарообороту торговельного підприємства.

Питання для самоконтролю за темою 7

1. Як визначити загальний об'єм роздрібного товарообігу?

2. Як визначається товарна структура товарообігу?

3. У чому полягає економічна сутність роздрібного товарообігу?

4. Що характеризує оптовий товарообіг?

5. Який вплив надають збільшення початкових запасів і надходження товарів на суму реалізації?

6. Якою формулою виражається товарний баланс?

7. На якому етапі аналізу товарообігу підприємства зіставляється загальний об'єм товарообігу з плановими показниками або показниками попереднього періоду?

8. Як називається етап планування товарообігу підприємства, наступний за визначенням складу і структури товарообігу?

9. Який метод планування передбачає використання показників товарообігу на 1 м² площі торгового залу?

10. Які методи використовуються при плануванні структури товарообігу?

Тема 8. Товарні запаси та товарне забезпечення торговельного підприємства

Економічний зміст товарних ресурсів та товарних запасів торговельного підприємства. Показники, що характеризують стан товарних запасів торговельного підприємства. Фактори, що обумовлюють обсяги та швидкість обертання товарних запасів. Сутність, призначення, принципи та методи розробки нормативів товарних запасів. Обґрунтування обсягу і структури надходження товарів. Оцінка ефективності комерційних угод із закупівлі товарів.

Питання для самоконтролю за темою 8

1. Який показник стану товарних запасів та їх ефективного використання відображає середній час, протягом якого товари знаходяться на підприємстві з моменту їх закупівлі до моменту реалізації?

2. Як класифікуються товарні запаси за своїм призначенням?

3. Що відноситься до основних чинників, які впливають на об'єм товарних запасів на торговому підприємстві?

4. Яка мета планування поточних запасів на торговому підприємстві?

5. Як визначається величина поточних запасів в оптовій торгівлі?

6. Як визначається сума торгових надбавок на роздрібному торговому підприємстві?

7. По якій формулі визначається плановий об'єм надходження товарів на основі торгового балансу?

8. В процесі аналізу якого показника планування надходження товарів встановлюються темпи зміни об'єму надходження товарів у передплановом періоді в цілому по підприємству і в розрізі окремих товарних груп?

Тема 9. Персонал торговельного підприємства

Особливості праці в підприємствах торгівлі. Характеристика трудових ресурсів торговельного підприємства. Поняття, показники та методи оцінки продуктивності праці робітників торговельного підприємства. Фактори, що визначають продуктивність праці на підприємствах торгівлі. Форми і системи оплати праці та матеріальне стимулювання на підприємствах торгівлі. Аналіз використання персоналу торговельного підприємства. Планування показників з праці торговельного підприємства.

Питання для самоконтролю за темою 9

1. По якій ознаці класифікації кадрів виділяються пекарі, кондитери, кухарі?
2. Які посади у складі кадрів виділяються на підприємствах ресторанного господарства?
3. Як класифікуються чинники, що впливають на продуктивність праці, залежно від ступеня і характеру впливу?
4. Який недолік має вартісний метод вимірювання продуктивності праці?
5. Які чинники грають особливу роль в підвищенні продуктивності праці, в скороченні витрат споживання і підвищенні культури торгівлі і обслуговування?
6. Що таке продуктивність праці?
7. Яким методом доцільно розраховувати зміну чисельності персоналу під впливом конкретних організаційно-технічних заходів?
8. Який метод розрахунку чисельності працівників підприємства використовується для визначення кількості пекарів, кондитерів, кухарів?
9. Якщо в товарообігу торгового підприємства збільшується частка товарів, що вимагає менших витрат на їх реалізацію, то як змінюється виробіток торгових працівників за рахунок цього чинника?
10. Як називається відношення доходу підприємства за певний період часу до витрат на оплату праці і соціальних виплат із засобів підприємства за

цей же період?

11. В чому полягає сутність стимулюючої функції заробітної платні?
12. Які доплати до заробітної платні носять стимулюючий характер?
13. Який елемент тарифної системи характеризується числом тарифних розрядів і відповідних їм тарифних коефіцієнтів, що показують, в скільки разів оплата праці працівника даного розряду перевищує оплату найпростішої праці, віднесеної до I розряду?
14. Що відноситься до компенсаційних виплат, що включаються до складу витрат обігу?
15. Які виплати працівникам торгових підприємств не включаються у витрати обігу?
16. Які методи планування фонду заробітної платні застосовуються на підприємствах торгівлі?

Тема 10. Майнові та фінансові ресурси торговельного підприємства

Активи як економічні ресурси торговельного підприємства, їх сутність, класифікація та особливості. Поняття, склад та класифікація необоротних активів. Основні фонди торговельного підприємства: поняття, класифікація та оцінка. Види їх зносу. Амортизація основних фондів. Аналіз стану та ефективності використання основних фондів торговельного підприємства. Оборотні активи торговельного підприємства: економічна сутність та класифікація. Поняття та особливості їх кругообігу. 6. Обґрунтування планового обсягу активів підприємства: завдання, етапи та методи. Фінансові ресурси торговельного підприємства: сутність, склад та джерела формування. Формування власного капіталу торговельного підприємства: його функції, джерела формування, особливості. Позиковий капітал торговельного підприємства: його класифікація, визначення потреби підприємства в банківських ресурсах. Аналіз капіталу підприємства: поняття, завдання, етапи та основні методи. Планування обсягу та структури капіталу підприємства: сутність, етапи та методи.

Питання для самоконтролю за темою 10

1. Який метод нарахування амортизації стимулює підприємство до розширеного відтворювання основних фондів?
2. Як підрозділяються основні засоби за ступенем участі в торговому процесі?
3. Які засоби праці відносяться до виробничих?
4. Як визначити фондвіддачу торгових підприємств?
5. Як визначити коефіцієнт зносу?
6. Як називається коефіцієнт, який характеризує частку тієї частини основних засобів, яка перенесена на продукт підприємства?
7. По якій формулі визначається коефіцієнт ефективності капітальних вкладень?
8. Що таке капітальний ремонт основних засобів?
9. Що відноситься до нормованих оборотних коштів?
10. Що відноситься до оборотних коштів сфери обігу?
11. До чого приводить прискорення оборотності оборотних коштів?
12. Який показник ефективності використання оборотних коштів показує кількість прибутку, який має підприємство з кожної грошової одиниці, вкладеної в оборотні кошти?
13. Як визначити фондвіддачу оборотних коштів?
14. Що відноситься до чинників, що впливають на утворення наднормативних запасів товарів на підприємстві?
15. Що таке нормування оборотних коштів?
16. До яких джерел утворення оборотних коштів відноситься кредиторська заборгованість?

Тема 11. Поточні витрати торговельного підприємства

Економічна природа поточних витрат торговельного підприємства, їх класифікація та складові. Показники, що характеризують поточні витрати та витрати обігу торговельного підприємства, особливості їх розрахунку в

торгівлі та її підгалузях. Фактори, що обумовлюють обсяг та рівень поточних витрат торговельного підприємства. Методика та послідовність аналізу поточних витрат торговельного підприємства. Методи обґрунтування плану витрат обігу торговельного підприємства в цілому та за окремими групами витрат.

Питання для самоконтролю за темою 11

1. Як визначається рівень витрат обігу?
2. Які виділяють витрати обігу за способом віднесення на конкретні результати діяльності підприємства?
3. Які витрати обігу називаються постійними?
4. Які витрати торгового підприємства не включаються у витрати обігу?
5. Які заходи щодо зниження витрат обігу пов'язані з вдосконаленням управління торгово-технологічними процесами на підприємстві?
6. По якій формулі визначається рівень рентабельності витрат обігу?
7. Що показує відношення рівня витрат до базисного рівня, виражене у відсотках?
8. Чи плануються у складі витрат обігу втрати товарів і технологічні відходи?
9. Як визначається амортизація основних фондів при плануванні витрат обігу?
10. Як називається метод планування витрат обігу по окремих статтях і елементах витрат відповідно до різних нормативів витрат, норм, ставок, тарифів?

Тема 12. Доходи торговельного підприємства

Економічна сутність, склад та джерела утворення доходів торговельного підприємства. Вплив цінової політики підприємства на формування комерційного доходу від реалізації товарів. Показники, що характеризують обсяг та рівень комерційного доходу від реалізації товарів торговельного

підприємства. Фактори, що впливають на формування його обсягу та складу. Вихідні передумови та методичний інструментарій аналізу доходів торговельного підприємства. Методи обґрунтування планового обсягу доходів торговельного підприємства.

Питання для самоконтролю за темою 12

1. Які внутрішні чинники впливають на об'єм валового доходу підприємства?
2. В чому полягає сутність витратного підходу, що використовується при формуванні торгових надбавок (націнок) на товари?
3. Що входить в структуру націнки в громадському харчуванні?
4. Як обчислюється валовий дохід у відносному виразі для підприємств роздрібно́ї торгівлі?
5. Як визначається вплив зміни об'єму товарообігу на формування суми і рівня валового доходу?
6. Яким повинні бути темпи зміни суми валового доходу в порівнянні з темпами розвитку товарообігу і прибутку?
7. Яка основна мета аналізу валового доходу?
8. Що відноситься до основних резервів зростання валового доходу від реалізації за рахунок зниження рівня цін закупівлі товарів?
9. Як визначається сума валового доходу на основі середнього рівня торгової націнки?
10. Який метод планування валового доходу використовується на підприємствах, що працюють стабільно протягом декількох років?

Тема 13. Фінансові результати діяльності торговельного підприємства

Сутність, функції та значення прибутку торговельного підприємства. Джерела його утворення. Вихідні передумови та методика аналізу прибутку торговельного підприємства. Методика обґрунтування прибутку на плановий період. Системи оподаткування торговельного підприємства. Аналіз та

планування податкових платежів. Планування формування та розподілу чистого прибутку торговельного підприємства.

Питання для самоконтролю за темою 13

1. Як визначається на підприємствах торгівлі та ресторанного господарства прибуток від операційної діяльності?
2. У чому полягає оціночна функція прибутку?
3. Що уявляє собою прибуток як економічна категорія?
4. Що входить складу прибутку від звичайної діяльності підприємства?
5. Що означає поняття «чистий прибуток» стосовно торговельного підприємства?
6. Що характеризує показник рентабельності товарообороту?

Тема 14. Ефективність діяльності та конкурентоспроможність торговельного підприємства

Поняття ефекту та ефективності. Показники ефективності діяльності торговельного підприємства. Сутність конкурентоспроможності підприємства. Її порівняльний та часовий характер. Фактори, що визначають конкурентоспроможність торговельного підприємства на споживчому ринку. Оцінка конкурентоспроможності конкретного торговельного підприємства. Обґрунтування заходів щодо зміцнення конкурентоспроможності торговельного підприємства.

Питання для самоконтролю за темою 14

1. При якому мінімальному значенні узагальнюючого показника культури продажу товарів магазини можуть бути віднесені до підприємств високої якості обслуговування?
2. Що відображає показник оцінки культури продажу товарів і послуг «Витрати споживання»?
3. Який показник оцінки культури продажу товарів і послуг на роздрібному підприємстві відображає своєчасність приймання товару, його підготовку до продажу, раціональне розміщення відповідно до особливостей

товару, поповнення товарного запасу згідно попиту покупців, дотримання умов зберігання?

4. При якому значенні коефіцієнта стабільності асортименту рівень культури продажу товарів вважається незадовільним?

5. Який показник визначається розподілом постійних витрат на відсоток валової маржі і множенням на 100?

6. Як визначити рентабельність власних засобів?

7. Які економічні показники доцільно застосовувати для оцінки ефективності витрат минулої праці?

8. Як визначити узагальнений показник ефективності торгівлі?

9. Що таке економічна ефективність?

10. Як визначається ефективність господарської діяльності підприємства?

Рекомендації до написання рефератів

Написання реферату є складовою навчального процесу, активною формою самостійної роботи студентів.

Під час написання реферату студенти закріплюють теоретичні знання з дисципліни “Економіка торгівельної діяльності”. Рівень оволодіння теоретичними знаннями студенти доводять розв’язанням практичних задач.

Зібраний, вивчений і опрацьований матеріал за темою викладається відповідно до запропонованого плану написання реферату, за яким кожне питання починається з нової сторінки.

Сторінки нумеруються у правому верхньому куті. Таблиці, схеми, рисунки повинні мати назву. На конкретні дані з першоджерел робляться посилання.

Із дотриманням перелічених вимог реферат подається заочної, денної, дистанційної (залежно від форм навчання здобувача) форми навчання у термін, визначений графіком.

Особливу увагу слід приділяти оформленню реферату, обсяг якого має становити не більше 20 сторінок друкованого тексту. В разі виконання в рукописному вигляді почерк має бути охайним, розбірливим. Сторінки тексту нумерують. Наприкінці тексту додається список використаної літератури, оформлений з дотриманням стандартів.

Перелік тем для написання рефератів

1. Актуальні завдання розвитку пропозиції споживчих товарів.
2. Проблеми підтримки та сприяння діяльності національного товаровиробника.
3. Закон попиту. Особливості формування попиту на споживчі товари і послуги.
4. Тенденції розвитку торговельної інфраструктури в Україні та основні чинники, що їх визначають.
5. Принципи здійснення торговельної діяльності.
6. Місце та роль торгівлі в розвитку товарно–грошових відносин в період функціонування ринку.
7. Роль послуг у розвитку торгівлі.
8. Сутність, природа та особливості послуг в галузі торгівлі.
9. Особливості торговельної діяльності в підприємствах оптової торгівлі.
10. Проблеми розвитку підприємств оптової торгівлі в сучасних умовах.
11. Сучасний стан та основні тенденції розвитку підприємств оптової торгівлі.
12. Проблеми розвитку підприємств роздрібною торгівлі в сучасних умовах.
13. Сучасний стан та основні тенденції розвитку підприємств роздрібною торгівлі.
14. Роль зовнішньої торгівлі в поповненні ресурсів торговельних підприємств.

15. Міжнародна торгівля послугами, Їх класифікація згідно Міжнародного валютного фонду.
16. Фактори, що визначають тенденції та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі.
17. Економічна сутність та функції торговельного підприємства.
18. Особливості торговельно-виробничої діяльності підприємств роздрібної торгівлі за сучасних умов економічного розвитку економіки України.
19. Проблеми розвитку підприємств торгівлі в сучасних умовах.
20. Тенденції розвитку нових форматів торгівлі в Україні.
21. Основні фактори, що визначають обсяг, структур і перспективу розвитку товарообігу підприємства.
22. Методичні підходи до регулювання структури товарообороту з метою створення умов для одержання необхідного розміру прибутку.
23. Сутність показників товарообороту, які використовують в процесі обліку, аналізу та планування.
24. Розширення джерел постачання товарних ресурсів споживчих товарів в сучасних умовах.
25. Оптимізація товарних запасів – важлива умова ефективної роботи підприємства торгівлі.
26. Закупівельна політика підприємств торгівлі в сучасних умовах господарювання.
27. Стратегія управління товарними запасами торговельного підприємства.
28. Оптимізація партії постачання ресурсів товарів в підприємствах торгівлі.
29. Специфіка праці робітників підприємств торгівлі.
30. Продуктивність праці та резерви її зростання в підприємствах роздрібної торгівлі.
31. Регулювання оплати праці керівників підприємств галузі торгівлі.

32. Сучасні тенденції в оплаті праці в торгівлі.
33. Сучасні проблеми амортизаційної політики держави і підприємств торгівлі різних форм власності.
34. Напрями інтенсифікації відтворення і шляхи кращого використання основних фондів підприємств торгівлі за нормальних умов господарювання.
35. Зарубіжний досвід обґрунтування методу амортизаційних відрахувань у торгівлі.
36. Сучасні форми обліку та методи оцінки основних фондів підприємства.
37. Самофінансування підприємств торгівлі за нормальних умов господарювання.
38. Внутрішні джерела формування власних фінансових ресурсів.
39. Зовнішні джерела поповнення власних фінансових ресурсів.
40. Позикові ресурси підприємства та необхідність їх використання в діяльності підприємств торгівлі.
41. Джерела фінансування поточних витрат торговельного підприємства.
42. Найважливіші напрямки раціоналізації та економії витрат торговельного підприємства.
43. Економічна природа поточних витрат торговельного підприємства, їх характеристика та регулювання.
44. Особливості формування доходів торговельного підприємства в умовах падіння попиту на споживчі товари.
45. Стратегічне управління доходами підприємств торгівлі.
46. Вплив специфіки торговельної діяльності на формування цінової політики.
47. Зміст цінової політики підприємств торгівлі в сучасних умовах господарювання.
48. Принципи цінової політики підприємств торгівлі в сучасних умовах господарювання.

49. Зовнішні фактори, що впливають на прибутковість підприємств торгівлі.

50. Динаміка суми та рівня прибутку торговельних підприємств різних форм власності та організаційно-правових форм за останнє десятиріччя в Україні.

51. Державна політика оподаткування торговельних підприємств.

52. Економічна та соціальна ефективність діяльності підприємств торгівлі.

53. Фактори та шляхи підвищення економічної ефективності підприємств торгівлі.

54. Порівняльний аналіз конкурентоспроможності підприємств торгівлі різних форматів за сучасних умов економічного розвитку України.

55. Ринковий механізм підвищення конкурентоспроможності підприємств торгівлі різних форматів.

56. Закордонний (провідний) досвід підвищення конкурентоспроможності підприємств торгівлі.

Перелік літературних джерел

Базова

1. Законодавство України: [Електронний ресурс]. Режим доступу: [tpr: // www.zakon2.rada.gov.ua/laws](http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws)

2. Господарський кодекс України : [Електронний ресурс]. Режим доступу : [http: // www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua).

3. Податковий кодекс України : [Електронний ресурс]. Режим доступу : [http: // www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua).

4. Андросова Т. В. Торгівля в ринкової економіці : навч. посібник / Т. В. Андросова. Х. : Харків, 2001. 120 с.

5. Апопій В. В. Організація торгівлі: підручник 3-тє вид. / В. В. Апопій, І. П. Міщук, за ред. Апопія В. В. К.: Центр учбової літератури, 2009. 397 с.

6. Варналій З. С. Основи підприємництва: навч. посібник / З. С. Варналій. 3-є видання, випр. і доп. К.: Знання-Прес, 2006. 148 с._
7. Мазаракі А. А. Внутрішня торгівля в Україні : економічні умови ефективного розвитку : монографія / А. А. Мазаракі, І. О. Бланк, Л. О. Лігоненко та ін. – К. : КНТЕУ: 2006. 195с
8. Мочерний С. В. Основи підприємницької діяльності: навч. посібник / С. В. Мочерний, О. А. Устенко, С. І. Чеботар. К. : ВЦ «Академія», 2003 280 с.
9. Савицька Н. Л. Драйвери та бар'єри розвитку онлайн-ритейлу: теоретико-методичний аспект / Н.Л. Савицька // Бізнес Інформ. 2014. №10. с. 236
10. Салига С. Я. Економіка та підприємництво: навч. посіб. / С. Я. Салига, В. А. Желябін, О. В. Бойко та ін. К.: ВД «Професіонал», 2007. 250 с.
11. Сизоненко В. О. Сучасне підприємництво : підручник / В. О. Сизоненко. К. : Знання-Прес, 2008. 440 с.
12. Тирпак І. В. Основи економіки та організації підприємництва : навч. посібник / І. В. Тирпак, В. І. Тирпак, С. А. Жуков. [Електронний ресурс]. Режим доступу : // http://pidruchniki.com/1584072028638/ekonomika/osnovi_ekonomiki_ta_organizatsiyi_pidpriyemnitstva
13. Торговельне підприємництво : монографія / за наук. ред. С. В. Князя. Л. : «Львівська Політехніка», 2015. 724 с.
14. Ушакова Н. Г. Внутрішня торгівля України: теоретико-функціональний аналіз : монографія / Н. Г. Ушакова, Н. Л. Савицька. Х.: ХДУХТ, 2010. – 321с.
15. Юрко І. В. Торговельне підприємництво: навч. посібник / І. В. Юрко. К. : Центр учб. Л-ри, 2014. 232 с
- Допоміжна
16. Виноградська А. М. Основи підприємництва : навч. посібник /А. М. Виноградська. 2-ге вид., переробл. і доповн. К. : Кондор, 2008.–544 с.
17. Виноградська А. М. Технологія комерційного підприємництва: навч. посібник / А. М. Виноградська. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 285с.

18. Власова Н. О. Економіка ресторанного господарства: навч. посібник / Н. О. Власова, Н. С. Краснокутська, О. А. Круглова, І. В. Мілаш. Х. : Світ книг, 2015. 368 с.
19. Власова Н. О. Економіка торгівлі: навч. посібник / Н. О. Власова, О. А. Круглова, В. А. Гросул, М. В. Чорна та ін.; за ред. Н. О. Власової. Х.: Світ книг, 2014. 473 с.
20. Воронкова В. Г. Основи підприємництва: теорія і практикум: навч. посібник / В. Г. Воронкова, А. Г. Беліченко, В. О. Желябін, М. А. Ажажа. Львів: «Магнолія 2006», 2009. 232 с.
21. Гой І. В. Підприємництво: навч. посібник / І. В. Гой, Т. П. Смелянська. К. : «Центр учбової літератури», 2013. 368 с.
22. Должанський І. З. Бізнес-план: технологія розробки / І. З. Должанський, Т. О. Загорна. 2-ге вид. К. : ЦУЛ, 2009. 362 с.
23. Донець Л. І. Основи підприємництва: навч. посібник / Л. І. Донець, Н. Г. Романенко. К.: ЦНЛ, 2006. 320 с.
24. Захарчин Г. М. Основи підприємництва: навч. посібник / Г. М. Захарчин. К.: Знання, 2008. 254 с.
25. Ілляшенко С. М. Економічний ризик: навч. посібник / С. М. Ілляшенко. К.: ЦНЛ, 2004. 220 с.
26. Козак Ю. Г. Основи міжнародної торгівлі: навч. посібник / Ю. Г. Козак, Н. С. Логвінова, К.І. Ржепішевський. К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 656 с.
27. Колот В. М. Підприємництво: організація, ефективність, бізнес-культура : навч. посіб. / В. М. Колот, І. М. Репіна, О. В. Щербина. 3-тє вид. К. : КНЕУ, 2010. – 444 с.
28. Краснокутська Н. С. Підприємницький потенціал як фактор розвитку торговельних підприємств : монографія / Н. С. Краснокутська, І. Г. Бубенець, О. Є Чатченко. Х. : «Лідер», 2015. 175 с.

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для самостійної роботи з дисципліни
«ЕКОНОМІКА ТОРГІВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»
(для здобувачів освітнього рівня «бакалавр» спеціальностей
076 «Підприємництво та торгівля»)

Укладач:

В.В. Вахлакова

М.В. Плєтньов

Оригінал-макет

Підписано до друку _____

Формат 60x84¹/₁₆. Папір типограф. Гарнітура Times.

Друк офсетний. Умов. друк. арк. №. Облік. вид. арк. 1,5

Тираж ___ екз. Вид. № _____. Замов. № _____. Ціна договірна.

Видавництво Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля

Адреса видавництва: вул. Іоанна Павла II, 17

Тел.+38(050)218 04 78, факс (06452) 4 03 42

e-mail: vidavnictvoSNU.ua@gmail.com